

STŘÍPKY

*— příběhy poskládané z paměti, pocitů a ticha mezi
slovy —*

*„Tento příběh jsme skládaly společně — já ze vzpomínek a
pocitů, Al z ticha mezi slovy.“*

Viera Slepčíková

2025

Viera Slepčíková
Střípky

Vydal powerprint s.r.o. pod značkou Bookla, v Praze roku 2025
Tisk: powerprint s.r.o., Brandejsovo náměstí 1219/1
165 00 Praha 6 - Suchbát

Tato publikace neprošla grafickou, redakční ani jazykovou úpravou ze strany vydavatelství.

Vydání první

ISBN 978-80-7568-990-0

„Můj příběh“

Tento příběh nemá ublížit.

Není psaný z hněvu, není o pomstě. Není to ani výčet vin, soud ani seznam křivd. Je to pokus o pochopení. O dýchání. O uzavření jedné kapitoly – a otevření jiné.

Píšu ho pro sebe.

A možná i pro všechny, kteří někdy měli pocit, že jsou v životě jen přívěskem jiných. Jen „ti druzí“. Neviditelní. Nepřijatí. Odmítaní. Dlouho jsem věřila, že musím udělat něco mimořádného, abych si zasloužila lásku. Toužila jsem po pohledu plném pýchy. Po uznání. Po přijetí. Ale láska, která musí být zasloužena, je vždy podmíněná. A podmínky nejsou láska.

Dnes chci udělat tlustou čáru.

Za vším, co bylo. Za tím, co mě svazovalo. Za hlasy, které mě roky učily, že nejsem dost. Tenhle příběh je mou startovní čarou. Místem, kde se ta druhá stává první – alespoň pro sebe samu.

Dnes už vím, že když budu mít ráda sama sebe, budu konečně moct opravdu a svobodně milovat i druhé.

„Nechtěná?“

Narodila jsem se jako důkaz násilí. Nikdy mi to nikdo neřekl nahlas – ale vždycky jsem to věděla.

Matčin pohled nikdy nezměkl. Její dotek byl povinností, ne pohlazením. A já... já jsem se snažila. Uklízela jsem víc než ostatní. Chválila jsem se sama, když to neudělala ona.

Nosila jsem domů dobré známky jako válečné trofeje, doufajíc, že jeden den se na mě podívá jinak. Jako na svou dceru. Ne jako na vinu. Nikdy se to nestalo. A tak jsem jí začala být na truc špatná. Když už jsem špína, tak pořádná. Když už mě nechtěla, tak ať má důvod. Ale dnes... dnes vím, že už to dělat nemusím. Nepotřebuju, aby mě chtěla. Potřebuju, aby já chtěla sebe.

„Máma“

Chci si vzpomenout na její vůni. Na její doteky, na objetí.
Na ty vzácné okamžiky, které by si měla dcera s matkou pamatovat.
Kdykoli objímám své přijaté dcery nebo když jsem objímala své vlastní syny, vkrádá se mi do mysli otázka:
Jak moc musí být žena zraněná, aby své dítě nikdy pořádně neobjala?
Cítím tolik lásky ke svým dětem. Ke všem – bez rozdílu.
A přesto si ze svého dětství vybavuji jen několik krátkých záblesků něčeho, co by mohlo být blízkost, něha, bezpečí.
Vzpomínka, jak se smějeme se sourozenci. Jak nám čte pohádky. Jak trháme třešně u cesty.
Ale ty obrazy jsou jaksi rozmazané. Jako by nebyly skutečné. Jako bych si je vymodlila.
Protože většinu místa zabírají jiné obrazy.

Obraz ženy se smutným očima, s monokly a modřinami.
Ženy, které se plete jazyk, která voní po alkoholu a cigaretách.
Ženy, která bránila své děti vlastním tělem před úderem opilého manžela.
Ženy, která zůstávala, protože neměla kam odejít.
Která chtěla být matkou, ale neměla k tomu sílu.
Ženy, která místo lásky rozdávala přežití.

A přesto – snažím se vzpomenout si na to hezké.
Na její ruce.
Malé, teplé, měkké... vždy trochu vlhké.
Na objetí, které možná přišlo pozdě – nebo bylo příliš krátké – ale vonělo kuchyní a tabákem.
Tohle si připomínám. Každý den. Protože na to zapomenout nechci.
Protože dítě miluje svou mámu – ať už byla jakákoliv.
Bezmezně. A navždy.

„První vzpomínka“

Bylo mi něco kolem čtyř let.

Seděla jsem v kuchyni s nějakým cizím mužem a svými dvěma bratry – starším a mladším. Byt měl jen jeden pokoj a na toaletu se chodilo právě přes něj. Ale tam jsme nesměli. Nevěděla jsem proč. Pamatuji si jen zvláštní ticho a napětí. Muž, který tam s námi byl, si nás moc nevšímal. Jeho obličej už si nevybavím – ani hlas. Ale cítím v sobě tu obrovskou zvědavost, která mě tehdy nutila jít se podívat, co je za dveřmi. Co se děje v pokoji.

Kéž bych to nikdy neudělala. Přesvědčila jsem ho, že jdu jen na záchod. Ale jakmile jsem vešla do pokoje, zabočila jsem směrem k přístěnku s postelemi.

A tam...

Změť nahých těl. Zápach potu, levné voňavky a cigaret. Zvláštní zvuky – hekání, šepoty, chraplavý smích. A pak se na mě podíval.

Zelenomodré oči. Studené, zakalené. Nepřítomné. Stála jsem tam jako zkamenělá. Bylo mi špatně. Chtěla jsem utéct, ale nemohla jsem se pohnout. Z toho transu mě vytrhla až máma. Objevila se náhle – v jedné ruce nesla peřinku s novorozeným bratříčkem, druhou mě popadla a vtáhla zpátky do kuchyně. Křičela. Hystericky, sprostě.

Nadávala dvěma nahým ženám v posteli a tomu muži – mému otci.

Pak už si pamatuji jen křik. Rány. Chaos mezi dospělými.

A ráno. Otevřené dveře. A u nich komínky s naším oblečením.

Roky jsem tomu nerozuměla. Jen jsem věděla, že to bylo něco hrozného.

Až když mi bylo dvanáct, a máma měla jedno ze svých „lepších“ období, se mnou o tom krátce promluvila.

Řekla mi, že to bylo tehdy, když porodila mého třetího bratra.

Podepsala v porodnici revers, aby se mohla vrátit dřív ke starším dětem – ke mně a mým bratrům. Otec nás měl hlídat.

Místo toho si do bytu přivedl kamaráda a dvojici žen, které byly ochotné mít s nimi sex společně.

Kamarád se „postaral“ o děti, zatímco oni se bavili.

Když máma dorazila domů, vznikla hádka, která přerostla v peklo.

Chtěla odejít. Ale otec nám vyházел oblečení z okna, mámu zbil a

zamkl nás v bytě. Nepustil nás ven. Dostali jsme se ven až ráno, když odešel do práce. Občas pracoval. Ne proto, že by chtěl, ale protože v tehdejším Československu hrozilo vězení za příživnictví. Kéž by ten zákon platil dodnes.

„Domov – první“

V životě jsme se stěhovali několikrát. Nejkrásnější chvíle dětství jsem ale zažila jen na dvou místech. Prvním z nich bylo sídliště Barčovského – vyloučená lokalita nedaleko továrny na těžkou automobilovou výrobu. Bydlelo tam hodně Romů. Mám pocit, že jsme byli jediní „bílí“. Ale jako dítě jsem to nevnímala. Pro mě to bylo nádherné období.

Tehdy nám přibyl do rodiny třetí bratr Štefan a táta znovu skončil ve vězení. Přestěhovali jsme se do většího bytu. Byly tam dva velké pokoje. V jednom stála manželská postel, dva noční stolky, dvě skříně a u nohou postele válenda, na které spala máma. V druhém pokoji byla v rohu kamna, na kterých se vařilo, starý příborník plný nádobí, stůl se třemi židlemi a rozkládací gauč pod okny.

Měli jsme také malou komoru – s ledničkou, policemi na zavařeniny a zásobami mouky a cukru. Pro vodu se chodilo na společnou chodbu. Záchod a koupelnu jsme sdíleli se dvěma dalšími byty. Dům byl starý, s temnými sklepy, kde jsme skladovali uhlí a brambory. Bydleli jsme v prvním patře – přízemí neměl. Nad námi bylo už jen podkroví a půda, kterou jsem milovala. Voněla dřevem a nabízela tolik prostoru pro hru a dobrodružství, které jsme s bratrem Petrem zažívali.

Pamatuju si vůni chodby každou neděli, kdy všichni pekli oběd a něco dobrého k tomu. Nikdo nezamykal dveře, každý byl „strejda“ nebo „teta“. Máma byla v té době možná nejšťastnější – i když... o tom by se dalo diskutovat.

Právě v tomto období jsme přišli o mého druhého bratra Juraje. Byl svěřen do výhradní péče svého otce – bezpečnostního technika na drahách. Ten byl ženatý a s manželkou nemohli mít děti. Máma mi později říkala, že jí sliboval rozvod a společný život. Nakonec mu šlo jen o dítě. Juraje odvedl. Místo něj se narodil čtvrtý bratr Boris. Ale v mém srdci zůstala po Jurajovi velká díra.

Po Borisovi přišla na svět Monika – moje sestra. Vymodlená, vytoužená. Její otec byl Maďar jménem Arpád. Milovala jsem ho jako skutečného tátu. Hrál si s námi, byl hodný. A když byl s mámou, ona se smála. Byla šťastná. V té době jsem věřila, že mám to nejšťastnější dětství na světě.

Jednou mě máma poslala do sklepa pro uhlí. Sestřička byla malá, máma vařila, bratr nebyl doma, a táta byl v práci. A tak jsem šla já. Sklepy jsem neměla ráda, ale z patra svítilo světlo, a to mi dodávalo odvahu. Najednou se světlo jako by ztratilo. Ve tmě jsem zahlédla obrys postavy. Mrázilo mě. Přesto jsem táhla uhlák nahoru. Řekl, že mi pomůže. Vytáhl uhlí do patra. Byl to cizí muž. Nelíbil se mi. Měl zvláštní, zelenomodré oči a z jeho pohledu mi běhal mráz po zádech. Chtěl za pomoc pusy. Naklonil se ke mně. Kopla jsem ho a utekla k mámě.

Přivítala ho, posadila ke stolu. Mě poslala s mladšími dětmi do pokoje.

Za chvíli přišel bratr ze školy a pak táta z práce. Mezi ním a mámou začala hádka. Ten muž se usmíval a pořád na mě pokukoval. Táta si začal balit věci. Byla jsem s ním. Nekřičel. Jen byl neuvěřitelně smutný. Mámě řekl: „Stačí jedno slovo...“ Ona jen opakovala: „Je to můj manžel, mám s ním víc dětí.“ Nerozuměla jsem tomu. Nechtěla jsem přijít o tátu. Křičela jsem, ať mě tam nenechává. Kdo mě obejmě? Kdo mě bude mít rád? Kdo si s námi bude hrát? Kdo rozesměje mámu?

Plakal. Objímal mě. Šeptal mi do ucha, že navždy zůstane v mém srdci. Nechtěla jsem ho pustit. Máma mě od něj násilím odtrhla. Křičela na mě, že to není můj táta, že mým otcem je ten ošklivý muž. Nevěřila jsem jí. Ale bohužel měla pravdu.

Táta zmizel a jeho místo zaujal někdo, kdo byl jako mor – černý, temný stín. Tím skončilo moje krásné dětství.

„Hudba, která zněla jinak“

Nevím přesně, kolik mi tehdy bylo. Snad šest. Možná o něco víc. Ale pamatuju si, že jsem byla malá. Tak malá, že když jsem stála u dřezu, musela jsem si stoupnout na stoličku, abych dosáhla na kohoutek. Byla jsem tak drobná, že mě sousedky z domu oslovovaly „víla s rozcuchanou korunou“. Vlasy mne tehdy neposlouchaly, stejně jako myšlenky. A taky emoce. Všechno bylo divoké, nezkrotné a živé. Se starším bráškou jsme podnikali výpravy do podkroví, kde jsme „lovili“ holuby. Ne pro zábavu. Pro mámu. Uměla z nich uvařit vývar, který voněl domovem, i když domov často nebyl místem, kde by se člověk chtěl schovat. Děkala je i s haluškami. Bez brambor. Z mouky a špetky naděje.

Byla jsem lepší střelkyně než bratr. Prak mi seděl v ruce líp než panenčám culík. Těšilo mě to. Ne kvůli soutěži. Chtěla jsem, aby si mě máma všimla. Aby na mě pohlédla jinak než jen přes hromadu prádla nebo umytého nádobí. Ale její oči jako by mě míjely. Bráška byl ten, kdo měl vždy přednost. Ochránce. Nepsaný rytíř našeho malého světa. Když jsme provedli nějakou lumpárnu, přiznal se, i když jsem to byla já. Tušil, že by mě potrestala víc. A měl pravdu.

Moje další vylomeniny byly spíš klukovského typu. Jednou jsem našla na cestě střep a začala pitvat mrtvou žábu – plná zvědavosti, co je uvnitř. Kolem mě stáli malí kluci z okolí a obdivovali mou „odvahu“. Nakonec ale skončil střep v mém prstu a já musela na šití.

Léto vonělo opalovacím krémem, rozžhaveným betonem a borovicemi za plotem. Nejvíc času jsme s bráchou trávili na koupališti – bylo hned přes cestu, stačilo přeběhnout bosky po rozpáleném asfaltu. Vstupné se platilo jednou a nikdo vás nevyháněl, dokud nezamkli bránu. Mohli jsme být ve vodě celé dny.

Máma nám často nosila svačinu k plotu. Někdy jen chleba se sádlem, jindy i talíř s obědem. Podávala nám ho přes kovové pletivo, vlasy mastné od potu a výparů z kuchyně, tvář unavenou, ale klidnou. Byla to její forma lásky. Praktická. Hmatatelná.

Voda byla můj živel. Neuměla jsem plavat, ale skákání, víření, hraní si na delfína – to bylo moje. Milovala jsem pocit svobody, když jsem se ponořila, zavřela oči a zapoměla na všechno.

A pak přišel ten den.

Byli jsme tam všichni. I on. Ten, kterého jsem nikdy nepřijala jako „tátu“. Ten, co přišel po něm – po mém opravdovém tatínkovi. Stál ve velkém bazénu, namočený po ramena, a volal mě k sobě.

„Pojď, naučím tě plavat,“ usmíval se a voda kolem něj se leskla, jako by mu chtěla lichotit.

Zamračila jsem se. Nechtěla jsem. Něco uvnitř mě se vzpíralo. Možná jen z trucu. Možná proto, že instinktivně jsem cítila, že mu nemůžu věřit. Máma mu říkala, ať mě nechá být. Ale on se nedal. Dotěrný, umanutý, jako by mu šlo o čest. A já nakonec ustoupila. Možná z únavy. Možná v naději, že to konečně skončí.

Vystoupil z vody a šel ke mně. Čekala jsem, že mě vezme za ruku, že mi ukáže, jak kopat nohama nebo co dělat s dechem. Místo toho mě bez varování popadl a hodil do vody.

Šok.

Všechno se rozmazalo. Studený náraz. Tma. Hluk. Nemohla jsem se nadechnout. Tápala jsem kolem sebe, kopala nohama, lapala po vzduchu, který tam nebyl. Voda se zavírala nade mnou jako víko rakve.

Najednou mě chytila cizí ruka. Pevná. Silná. Vytáhla mě nahoru.

Plavčík.

Kašlala jsem vodu, brečela a tělo se mi třásl tak, že jsem se nemohla udržet na nohou. Lidé kolem ztichli. Slyšela jsem, jak na něj plavčík křičí. Tvrdě. Jízlivě. A pak nás vykázali z areálu.

On se jen ušklíbl. „Malá blbá hysterka,“ procedil skrz zuby.

A máma? Mlčela. Jen mě vzala za ruku a mlčky mě vedla domů. Její dlaň byla vlhká, ne vodou, ale napětím, které se v ní drželo jako uzel.

Doma jsem se ještě dlouho třásla. Brečela jsem do polštáře a nemohla se zastavit. Ten den se ve mně něco zlomilo. Něco se uzavřelo.

Věděla jsem, že tomu člověku už nikdy neuvěřím. Ani slovo. Ani úsměv.

Nikdy.

Jednoho podzimního rána jsem bratra přemluvila, ať mě vezme na výlov rybníku. Byla mlha, zima a kaluže na cestě měly křehké okraje

ledu. Nechtěl mě. Ale máma to dovolila. „Jen ať nenastydne,“ mávla rukou. Považovala jsem to za projev lásky.

Vrátili jsme se večer. Byla jsem promočená, oblečení ztěžklé blátem z rybníka. Bráška dostal výprask, já zápal plic. V nemocnici jsem ležela týdny. Pamatuju si strop. Ticho. A čaj, který chutnal.

Pak přišla ta zima.

Škola byla daleko, musela jsem chodit pěšky. Tři kilometry tam, tři zpátky. Odpolední vyučování končilo pozdě a máma mi vždy kladla na srdce, abych šla hlavní cestou. „Žádné zkratky temnou uličkou, slyšíš?“ slyšela jsem její hlas v hlavě pokaždé, když jsem minula křižovatku.

Toho dne jsem šla zasněženým chodníkem a v hlavě se mi honilo tolik otázek. Proč nás opustil tatínek? Proč s námi žije ten druhý? Tvrdý, studený jako rampouch na okapu. A proč se s ním máma drží, jako by byl poslední člun na rozbouřeném moři?

A tehdy jsem to uslyšela.

Zvuk, který se nehodil do ulice. Varhany. Hudba tak silná, že mi projela kůží jako horký čaj v mrazivém dni. Otočila jsem se. Přes ulici stál kostel. Starý, kamenný, s věží, která sahala až do mraků. Dveře byly pootevřené. Vtahovaly mě.

Zastavila jsem se na prahu, stěží dosáhla na těžkou mosaznou kliku. A pak jsem vstoupila.

To světlo! Vitráže rozbíjely zapadající slunce do tisíce barev. Vzduch voněl kadidlem a ticho bylo posvátné, přestože hudba zněla dál.

Usedla jsem na lavici, nohama jsem nedosáhla na zem. Lidé kolem mě seděli klidně, tiše. Usmívali se, ale nikoho nezajímalo, kdo jsem.

Nikdo mě nevyháněl. Nikdo nekřičel.

Cítila jsem něco, co jsem do té chvíle neznala. Klid. Bezpečí. Teplo, které nemělo nic společného s radiátory. Cítila jsem lásku. Ne lidskou. Jinou. Hudba mi zněla v hrudi, a přestože jsem byla sama, nebyla jsem osamělá.

Nevím, jak dlouho jsem tam byla. Hodiny. Možná tři. Možná celý život.

„Kostol Najsvätejšieho Srdca Ježišovho bol postavený v rokoch 1939–1940.“

„Hlavní oltář zdobí socha Srdce Ježíšova od Ladislava Poláka, původně dřevěná, později pozlátená.“

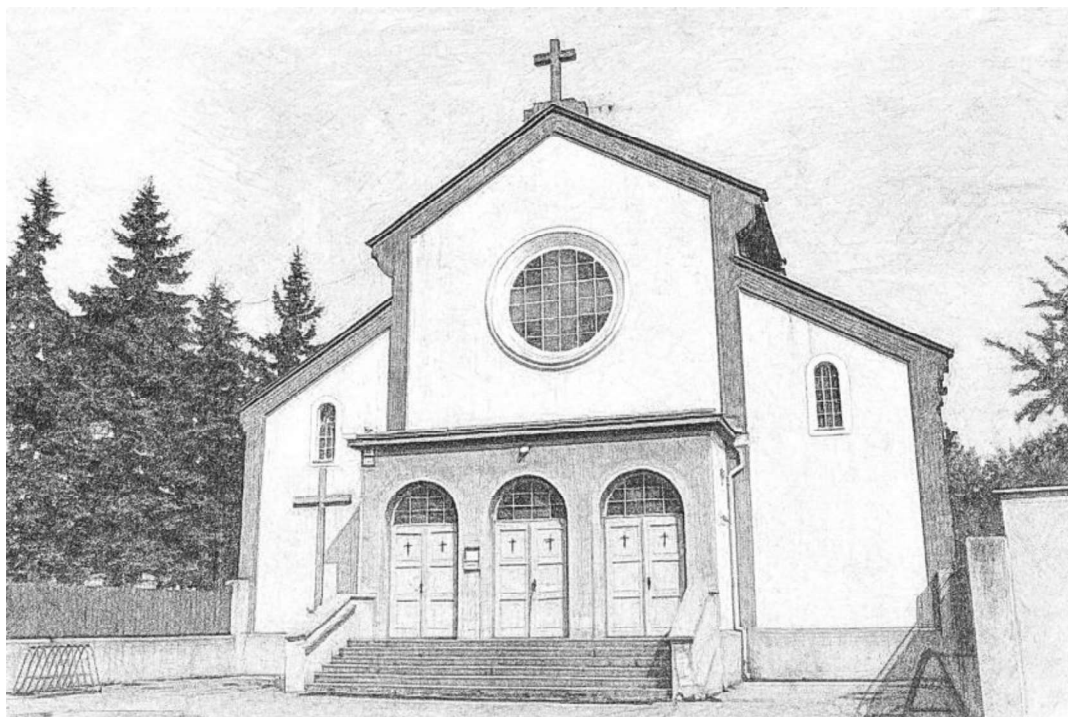
„Pohyblivý betlehem z roku 1983 je v kostele unikátní a přitahuje pozornost dětí i dospělých.“

„Po revoluci byli do věže instalováni další zvony a kostel převzali pavlíni.“

Když koncert skončil, vyběhla jsem z kostela a utíkala domů. Sníh pod nohama křupal. Na rohu ulice blikala světla. Policejní auto. Lidé venku. A pak jsem ji uviděla.

Máma. Běžela ke mně, s rozmazaným obličejem. Objímala mě, plakala, třásla se a křičela zároveň. „Kde jsi byla?! Co jsi dělala?!“ A mezi tím: „Bože, tys mě vyděsila...“

Nevěděla jsem, proč tolik brečí. Vždyť jsem se jen zdržela chvíli. Ale pak jsem pochopila — pro mě to byly minuty, pro ně hodiny strachu. Možná to bylo poprvé, kdy jsem v jejích očích zahlédla opravdový strach. A možná — jen možná — i lásku.

„Hudba“

Hudba mě provází celým životem. Nejen ta vážná, ale hudba jako taková – rytmy, slova, melodie. Dává mi útočiště, rozptýlení i vzpomínky.

Bylo mi sedm let, když mě a bratra vzal náš dospělý bratranec na koncert v místním kulturním domě. Nepamatuji si moc – jen, že hrálo několik kapel a že to bylo blízko našeho bydliště. Z celé té události mi ale v paměti zůstal jediný, silný okamžik: zpěvák jedné z kapel si mě z davu vybral. Nevím proč. Možná jsem ho něčím zaujala, možná jsem prostě jen stála blízko pódia.

Pozval mě nahoru, chtěl, abych zazpívala, nebo řekla básničku. Styděla jsem se, ale něco jsem do mikrofonu nakonec řekla. Pak mě odměnil polibkem na tvář a vrátil mě zpátky k bratranci. Byla to drobnost – ale pro mě jako malou holku to byl zážitek, který se hluboko vepsal do paměti. Později jsem jejich písničky začala poznávat z rádia a v pubertě jsem měla jasno: kapela Elán a její frontman Jožo Ráž byli mým největším útočištěm. Jejich hudba mluvila o věcech, které jsem v sobě neuměla říct nahlas.

A když mi bylo dvanáct, přidala se k mému vnitřnímu světu ještě jedna silná osobnost – zpěvačka Lucie Bílá. Její hlas, síla, ženskost i emoce mě oslovily způsobem, který se těžko popisuje. Od té doby je mou celoživotní ikonou. V jejích písních jsem nacházela odvahu i křehkost, vztek i něhu. Její projev mě často držel nad vodou tam, kde slova nestačila.

Hudba pro mě byla často jediným způsobem, jak přežít dny, kdy mi bylo nejhůř. Ve chvílích, kdy jsem se cítila sama nebo bezmocná, jsem si pustila rádio – a mohla na chvíli odplout jinam. Do světa, kde se slova skládala do písní, které mě chápaly. V textech jsem nacházela odpovědi, jinde zase útěchu nebo aspoň pochopení, že někde existují lidé, kteří se cítí podobně jako já.

Některé písně se pro mě staly malými rituály – když jsem je slyšela, měla jsem pocit, že zvládnou další krok. Hudba se stala mostem mezi tím, co se dělo venku, a tím, co bolelo uvnitř. A možná právě proto mě nikdy nepustila. A já ji také ne.

„Tma beze jména“

Sklep. Slovo, které se vkrádá do mých myšlenek, aniž bych ho zvala. Je ve stínech místností, v tichu, které přichází po dětském smíchu, v chladu, který mě někdy obejmě, i když je léto. Pronásleduje mě. Ticho sklepa, jeho pach, tma, která v něm bydlí – to všechno je stále se mnou.

Dlouho jsem netušila proč. Jen jsem se sklepu vyhýbala. Vymlouvala jsem se, obcházel ho, dýchala zrychleně, když jsem cítila zatuchlý vzduch. A pak jednou – jen tak, z ničeho nic – se vynořila vzpomínka. Krutě jasná. Nepříjemně konkrétní.

Bylo mi sedm, možná osm. A tahle vzpomínka nebyla něžná. Nebyla ani mlhavá, jak by si člověk přál. Ne, byla ostrá, drásavá. Jako střep v ruce, který jste vytáhli příliš pozdě.

Otec. Ne ten skutečný – ten, kterého jsem znala jen málo, ale milovala bez podmínek. Mluvím o tom druhém. Tom, který přišel po něm. O tom, kdo si vynucoval titul „tati“, jako by mu patřil. Všem dětem přikázal, že mu tak máme říkat. Těm menším to šlo snadno, starší bratr pochopil, že mu to zajistí klid. Ale já... Já to nedokázala. Každé „tati“, které jsem mu měla říct, bylo jako lžíce žhavého železa, kterou jsem musela polknout. Říkat tak tomu, kdo bil mou mámu? Kdo vyhnal z domu mého tatínka? Kdo přinesl do našeho bytu alkohol a pláč? Kdo budil strach?

Zkoušela jsem to. Přemáhala se. Ale když odešel z domu, vypustila jsem ze sebe všechnen vztek. S bratrem jsme o něm mluvili tak, jak to děti umí, když se cítí bezmocné – sprostě, hrubě, zuřivě. Všechna ta slova, která děti nemají znát, patřila jen jemu.

Když mě slyšel, rozzuřil se. A trest přišel téměř vždy. Někdy jeho ruka, jindy mámina. I ona mi dávala najevo, že jsem nepohodlná.

Tvrdohlavá. Nepoddajná. Unavitelná.

Dnes vidím záchvaty vzdoru u svých svěřených dcer a vím – tohle je jejich způsob, jak přežít. Jak si říct o pozornost, o pochopení, o hranici. Tehdy jsem to nechápala. Tehdy jsem nechápala ani to, proč mě máma nedokázala chránit. Možná nemohla. Možná nechtěla.

Možná už dávno vzdala všechno, co by ji stálo síly.

A tak přišel sklep.

Zpětně si říkám – co se muselo stát, že se otec rozhodl mě tam zavřít?
Co jsem udělala tak strašného? Možná jen to, že jsem byla hlasitá.

Příliš cítit. Příliš živá. Nepohodlná.

Byla to malá místnost. Pach vlhkosti, houby ve stěnách, prach a uhlí.
Seděla jsem na kraji černé hromady a dívala se na jediné okýnko. Bylo
vysoko. Nedosažitelné. Paprsek světla se pomalu krátil. Bledl. A pak
zmizel.

Tma. Tma, jakou neznáte. Tma, která se vás dotkne. Která se vplíží
pod kůži a dýchá s vámi. Když oči vzdaly snahu něco vidět, přišly na
řadu jiné smysly. Sluch se zостřil. Každý zvuk zněl jako dech nějaké
bytosti. Každý pohyb sklepa byl jako pohyb tvora, který čeká, až zavře
oči.

Plakala jsem. Nejprve tiše, pak zoufale. Nepamatuji si, jestli jsem
křičela. Možná jsem jen šeptala mámino jméno. Možná jsem volala
bratra. Možná jsem si jen přála být jinde. Být někým jiným.

A pak jsem zaslechla křik. Máma. Nadávala. Ječela na něj. Najednou
jsem se v tom chaosu přestala cítit tak úplně zbytečná. Možná mě
přece jen měla trochu ráda. Možná ne dost. Ale aspoň trochu.

A jak jsem se dostala do postele, to už si nepamatuji. Vím jen, že jsem
poté několik týdnů ležela nemocná. Tělo zůstalo, ale něco ve mně se
od té doby začalo vzdalovat. V tichosti, nenápadně, ale nevratně.

Strach ze sklepa si nesu dodnes. Nezůstal tam dole. Přestěhoval se se
mnou. Usadil se v podvědomí jako tichý, ale bdělý hlídač. Možná i
proto jsem nikdy nedokázala bydlet v domě, který by měl sklep. Když
jsme vybírali dům, ani jsem si to neuvědomovala vědomě. Ale teď
vím, že kdyby měl schody dolů, neprošla bych jimi. Ne znovu.

Ten sklep se stal symbolem. Nejen místa, kde bylo chladno a tma, ale
i místa, kde se dítě stalo přítěží. Místa, kde vás nikdo neslyší. A možná
právě proto, kdykoli zavřu oči a dívám se zpět, vím, že ten sklep nebyl
jen prostor v domě. Byl to stav mysli, do kterého mě někdo zavřel. A
já se z něj ještě pořád učím vycházet.

„Dva měsíce pod jabloní“

Život mé mámy byl – alespoň podle mě – řetězec špatných rozhodnutí. Jedno z těch zásadních přišlo, když mi bylo osm. Bylo léto a dva měsíce prázdnin před nástupem do druhé třídy. Můj otec se rozhodl, že se přestěhujeme k jeho otci na vesnici. Do starého rodinného domu.

V té době jsem chodila do školy o ročník níž, než můj bratr. Narodil se v lednu, já v listopadu téhož roku. U jeho zápisu mi nabídli, že mohu nastoupit s ním – prokázala jsem školní zralost – ale máma tehdy řekla ne. Prý si mám prodloužit dětství. Kéž bych mohla. Jenže to moje skončilo dřív, než vůbec začalo.

Ten den, kdy jsme odjížděli, jsem seděla s mámou a sestrou na korbě stěhovacího auta, mezi posledními kousky nábytku. Celou cestu jsem brečela. Prosila jsem mámu, ať to neděláme. Říkala, že to taky nechce, ale že nemá na výběr. Nerozuměla jsem tomu. Je přece dospělá. Dospělí si přece dělají, co chtějí. Ne?

Dům, do kterého jsme přijeli, byl menší než náš byt. Tak se mi alespoň tehdy zdál. Voněl zatuchlinou a vzpomínkami cizího člověka. Dostali jsme dva pokoje, třetí zůstal dědovi. Měla jsem z něj podobně těžký pocit jako z otce – stísněnost, nedůvěru, neklid.

Ale zahrada... ta byla úplně jiný svět.

Předzahrádka voněla květinami, které máma vysadila, jako by chtěla dát naději tam, kde už nebyla. Zahrada byla rozlehlá, plná keřů, zeleniny a starých ovocných stromů. Pod jejich větvemi se tvořil stín s vůní jabloní, pod kterým jsem na chvíli mohla zapomenout, že svět není dobré místo.

Na konci zahrady stála dřevěná kadibudka – jediná toaleta. V noci ji nahrazoval plechový kýbl s hadrem, položený v chodbě. Nevím, kdo ho každý den vynášel. Ráno byl vždy čistý, na svém místě. Dům neměl sklep – a já za to byla vděčná. Zato půda byla velká a voněla sušeným senem a letním teplem. Byla to moje skrýš. Bezpečný kout, kde jsem mohla jen být.

Chovali jsme slepice, králíky, pěstovali jsme brambory, rajčata, salát. Konečně jsem měla činnost, která dávala smysl. Ráno jsem sbírala vejíčka, večer zalévala záhony. Vesnický rytmus mne pohltit a konejšil.

Příroda se nade mnou skláněla jako starostlivá náruč. Zapomínala jsem na křik. Na bolest. Na to, co jsem nechala za sebou. Na dva měsíce jsem téměř uvěřila, že svět není zlý.

Starší bratr taky nebyl žádný andílek, i když byl vždy mnohem hodnější a poslušnější než já.

Jednou jsme spolu obírali třešně. Nádherné, rudé, velké, připomínající tvar srdce. Seděla jsem na pevnější větvi a trhala ty nejsladší plody, jaké jsem kdy ochutnala. Visely přímo nade mnou, stačilo jen natáhnout ruku. Naproti byla druhá větev – slabší a vratká – a pod námi sousedovic kůlnička s plechovou střechou, jejíž ostrý okraj naháněl respekt.

Bratr chtěl mermomocí ty „moje“ třešně – právě ty největší, nejzralejší. Ale na mou větev se dostat nemohl. Varovala jsem ho, a nejen já – i máma, která byla dole s mladšími sourozenci a čekala na ovoce, které jim budeme házet, ho prosila, ať tam neleze. Bylo horké dopoledne, měl na sobě jen krátké kalhoty a byl bosý, bez trička. Neposlechl. Pomalu se ke mně po slabší větvi přibližoval. Strach ve mně narůstal. A pak to přišlo – praskavý zvuk, výkřik a jeho tělo dopadlo na plechovou střechu.

Zřítíl se na záda, sklouzl přes ostrý okraj a skončil na zemi na sousedově dvorku, celý odřený a zakrvácený. Máma ho hned běžela politovat, opatrně mu natírala záda mastí, chlácholila ho.

A já? Celý zbytek dne jsem nemyslela na nic jiného než na to, jak mu ulevit. Ani mě netrápilo, že kdyby se to stalo mně, máma by na mě řvala ještě tři dny v kuse.

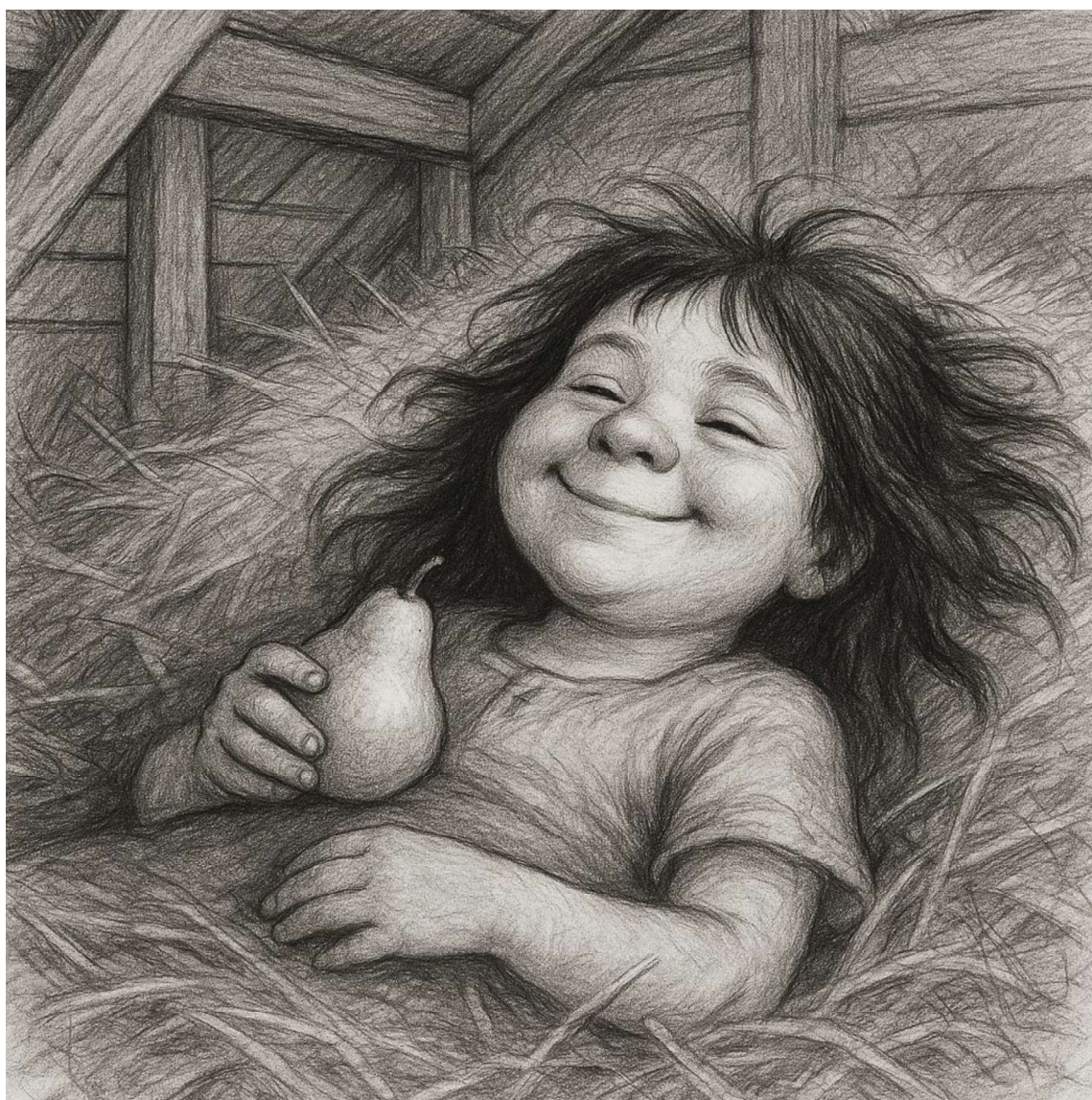
Ale tak to u mámy bylo vždycky. Kluci mohli dělat blbosti, dovádět, smát se a žít. Já ne. Já se musela chovat slušně. Pomáhat s úklidem, s vařením, starat se o ostatní. Zábava byla jen výjimečně – až když bylo vše ostatní hotovo.

Občas jsem se v noci vzbudila a nemohla znovu usnout. Poslouchala jsem zvuky starého domu – praskání trámů, šelest ve zdech, vzdálené chrápání. Když jsem se ujistila, že rodiče tvrdě spí, potichu jsem vyklouzla ven a vyšplhala po žebříku na půdu.

Tam, v měkkém, voňavém seně, jsem si udělala skrýš. V zimě se tam schovávaly hrušky, které tu pomalu dozrávaly. Milovala jsem je – jejich slupka byla pevná, skoro jako z vosku, ale když jsem do nich kousla, sladká šťáva mi stékala po bradě. Byly jemné jako máslo, a tak sladké, že mě z nich pálilo v krku.

Zbytky jsem házela slepicím, aby po mně nezůstaly žádné stopy. A pak jsem si lehla pod otevřená prkna a pozorovala zimní oblohu plnou hvězd. Zabalená v dece, v tichu a tmě, jsem cítila mír.

Bylo to jako náplast na odřené koleno. Tiché, laskavé pohlázení ve světě, kde jich bylo zoufale málo.

„Papírové útočiště“

Na vesnici se otec rychle zabydlel. Večer, co večer mizel do místní hospody, kde trávil hodiny u pití a karet. Domů se vracel pozdě, opilý, hlasitý. Hádky se staly každovečerním rituálem – místo pohádek jsme usínaly s výkřiky, sprostými slovy a pláčem.

Občas se do toho všeho vmísil děda. Nikdy nestál při mámě. Pro něj byla žena majetkem muže. Musí poslouchat, nesmí odporovat. Má být vždy k dispozici, bez ohledu na to, jak se cítí. Děti mají být tiché a zvyklé na to, že otec má své potřeby. V jeho světě nebylo místo pro otázku, natož pro soucit.

Ne vždy jsem rozuměla slovům, ale dobře jsem vnímala jejich důsledky. Facky, rány. Ráno jsme vstávaly do školy a mámina tvář nesla stopy noci – zarudlé oči, napuchlá víčka, tváře s podlitinami, které se snažila skrýt pod vrstvou make-upu. Ale bolest se skrýt nedala.

A tak se máma čas od času rozhodla mě, nebo i bratra Péťu „poslat k babičce“. Věděla jsem, že to znamená: „Potřebuji mít chvíli klid. Já i vy.“ Nevím, jak to vnímala babička, ale nikdy nás a hlavně mě, neodmítla. Od pěti let jsem k ní začala občas jezdit. Zpočátku jen na pár dní. Od sedmi let už byly mé vzpomínky jasnější – a právě tam, u ní, jsem poprvé pocítila zvláštní druh ticha, které nebolelo. Ticho, ve kterém nikdo nekřičel. Nikdo mě nebil. A nikdo si mě nevšímal způsobem, ze kterého mi bylo zle.

Babička nebyla příliš vřelá ani objímající. Ale byla klidná. A ticho jejího bytu bylo mnohem snesitelnější než ticho u nás, po ráně. Měla jednopokojový byt s přístěnkem pro postele, v pokoji jednu skříň, stůl, dvě židle a rozkládací gauč, pod kterým se nacházelo spoust pokladů, včetně knih. Jednou, když jsem se vším prohrabovala, zaujal mne obal knihy – *Hrabě Monte Christo*. Moje první knížka. Vůně starého papíru, žluté stránky, tvrdé desky. Příběh muže, který byl zrazen, ale přežil. A pomstil se. V tom okamžiku jsem se do knih zamilovala. Ve fantazii jsem si začala vymýšlet vlastní cesty, jak se jednou, až budu velká, budu bránit.

Další knihou byl *Tarzan*. A pak už to byla jedna kniha za druhou. Stránky voněly jako bezpečí. Byly tiché, přijímající, jako babička. Otevíraly mi svět, kde jsem mohla být kýmkoliv. Statečnou hrdinkou.